Студијски програм: Студије наука безбедности

Назив предмета: Студије надзора у области безбедности

Наставници: др Бранко Ромчевић, ванредни професор; др Светлана Станаревић, ванредни професор, др Горан Мандић, ванредни професор

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 10

Услов

Студенти треба да познају основне појмове из етике, социологије и наука/студија безбедности; основне појмове из информатике и информационих система; основне појмове из психологије; енглески језик.

Циљ предмета

Студенти докторских студија треба да успешно анализирају општи теоријски оквир релевантан за студије надзора и студије безбедности, основне концепте и појмове у наведеним студијама како би објаснили и проценили њихова основна својства, контекст и међусобну (ко)релацију, стратешке и нестратешке форме, као и традиционалне у односу на савремене форме (надзора и безбедности). Тиме ће се студенти усмерити ка изради оригиналних и примењених истраживања која тестирају теорију и надопуњују постојећа знања из студија надзора и студија безбедности. Анализа ће обухватити и породицу сродних појмова, као што су: контрола, приватност, поверљивост, тајност, етичност итсл, све са циљем вођења расправе о карактеристикама друштвених структура које организују надзор зарад веће безбедности, карактеристикама коришћених средстава и неке вредносне конфликте и друштвене процесе виђене у контексту интерактивног карактера надзора већег обима. Такође, циљ изучавања овог предмета ће бити култивисање технолошке писмености која ће омогућити да се критикују и анализирају технологије надзора различитих (а)социјалних ентитета и њихове импликације на безбедност, страх, контролу и/или рањивост.

Исход предмета

Студенти ће бити у могућности да покажу основно познавање и разумевање кључних теорија и модела који се односе на студије надзора и безбедности; способност анализе, критике или развоја постојећих теорија или истраживања у релевантним областима; способност да у најмање једном пољу, повежу академску грађу са одређеним подручјем надзора и безбедности и развију у оригинални аргумент и анализу.

Садржај предмета

Теоријска настава

Општи теоријски оквир за студије надзора и безбедности; Паноптизам и пост-паноптизам – два модалитета моћи (дисциплина и контрола); Надзор над комплексним подацима (*big data*); Надзор над физичким и виртуелним границама; Технологије надзора (традиционалне и савремене); Питања приватности, слободе, права, етике у студијама надзора и безбедности; Надзор и савремени обавештајни рад.

Практична настава

Практична настава је осмишљена тако да студентима пружи слободу да развијају и изражавају сопствене идеје утемељене у спектру теорија друштвених наука (студија безбедности, студија надзора), научне фантастике и популарних медија, што ће се практично реализовати кроз отворене дебате и трибине, где ће међусобно разменити и сучељавати своје ставове и размишљања.

Литература

Општи и теоријски оквир:

Bentam, Dž. (2014). *Panoptikon*. Novi Sad: Mediterran Publishing.

Caluya, G. (2010). "The post-panoptic society? Reassessing Foucault in surveillance studies", *Social Identities*, *16*(5), 621-633.

Deleuze, G. (1992). "Postscript on the Societies of Control", *October*, *59*, 3-7.

Fuko, M. (1997). *Nadzirati i kažnjavati: nastanak zatvora*. Sremski Karlovci: IK Zorana Stojanovića.

Fuko, M. (2005). *Rađanje biopolitike: predavanja na Kolež de Fransu, 1978-1979*. Novi Sad: Svetovi.

Fuko, M. (2014). *Bezbednost, teritorija, stanovništvo: predavanja na Kolež de Fransu, 1977-1978*. Novi Sad: Mediterran Publishing.

Gilbert, J. & Goffey, A. (2014/2015). "Control Societies: Notes for an Introduction", *New Formations*, *84/85*, 5-19.

Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Lyon, D. (2002). "Surveillance Studies: Understanding visibility, mobility and the phenetic fix", *Surveillance & Society*, *1*(1), 1-7.

McHendry, G. (Ed.) (2019). *Key Concepts in Surveillance Studies*. Montreal: Pressbooks.

Purdy, S. (2015). "Surveillance, Knowledge and Inequality: Understanding Power Through Foucault and Beyond", *The Hilltop Review*, *8*(1), 3-13.

Žižek, S. (2004). "From Politics to Biopolitics ... and Back", *The South Atlantic Quarterly*, *103*(2/3), 501-521.

Студије надзора и студије безбедности:

Ball, K., Haggerty, K.D. & Lyon, D. (Eds.) (2012). *Routledge Handbook of Surveillance Studies*. New York: Routledge.
Bigo, D. (2006). "Security, exception, ban and surveillance", In: Lyon, D. (Ed.) (2006). *Theorising Surveillance: The panopticon and beyond*. Portland: Willan Publishing, 46-68.
Bigo, D. (2008). "Globalized (in)security: The field and the ban-opticon", In: Bigo, D. & Tsoukala, A. (Eds.) (2008). *Terror, Insecurity and Liberty: Illiberal practices of liberal regimes after 9/11*. London: Routledge, 10-48.
Friedewald, M. et al. (Eds.) (2017). *Surveillance, Privacy and Security: Citizens' Perspectives*. London: Routledge.
Haggerty, K. & Samatas, M. (2010). *Surveillance and Democracy*. London: Routledge.
Lyon, D. (2001). *Surveillance Society: Monitoring Everyday Life*. Buckingham: Open University Press.
Lyon, D. (2006). "The search for surveillance theories". In: Lyon, D. (Ed.) (2006). *Theorising Surveillance: The panopticon and beyond*. Portland: Willan Publishing, 3-20.
Lyon, D. (2007). *Surveillance Studies: An Overview*. Cambridge: Polity Press.
Marx, G.T. (2015). "Surveillance Studies", In: Wright, J. (Ed.) *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Elsevier, 733–741.
Marx, G.T. (2015). *Windows into the Soul: Surveillance and Society in an Age of High Technology*. Chicago: University of Chicago Press.
Mattelart, A. (2010). *The Globalization of Surveillance: The Origin of the Securitarian Order*. Cambridge, UK: Polity Press.
Monahan, T. (2010). *Surveillance in the Time of Insecurity*. New Brunswick: Rutgers University Press.
Nissenbaum, H. (1998). "Protecting Privacy in an Information Age: The Problem of Privacy in Public", *Law and Philosophy*, *17*, 559–596.
Salter, M.B. (2010). "Surveillance", In: Burgess, J.P. (Ed.) (2010). *The Routledge Handbook of New Security Studies*, 187-196.

Надзор, безбедност и нове технологије:

Donohue, L. (2016). *The Future of Foreign Intelligence: Privacy and Surveillance in a Digital Age*. New York: Oxford University Press.
Lyon, D. (Ed.) (2003). *Surveillance as Social Sorting: Privacy, Risk, and Digital Discrimination*. London: Routledge.
Petersen, J.K. (2000). *Understanding Surveillance Technologies: Spy Devices, Their Origins & Applications*. Boca Raton: CRC Press.
Petersen, J.K. (2012). *Handbook of Surveillance Technologies*. Boca Raton: CRC Press.

Број часова активне наставе: 24	**Теоријска настава:** 6	**Студијски истарживачки рад:** 18

Методе извођења наставе

Теоријска настава изводиће се кроз часове предавања који ће поред уобичајених презентација везаних за наставне целине садржати и интерактивна средства (примере из праксе, интернет презентације и кратке документарне филмове који практично илуструју садржаје дате наставне јединице) чиме ће се код студената подстицати дискусија о теми предавања.

Практична настава изводиће се током часова вежби преко: текстова које ће студенти прочитати и о којима ће дискутовати; анализа студија случаја; израде семинарских радова; писања есеја на дату тему.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	**поена**	**Завршни испит**	**поена**
активност у току предавања	10	писмени испит	
практична настава		усмени испит	70
колоквијуми			
семинарски рад	10		
есеј	10		